

ДОРОЖНЯ КАРТА МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Розробив - Олександр ТОРБАС, д.ю.н., професор, завідувач кафедри кримінального процесу Національного університету "Одеська юридична академія", член РМВ при МОН України

Нормативно-правове регулювання

ОСНОВНЕ

- Закон України «Про вищу освіту» (для науково-педагогічних працівників та здобувачів закладів вищої освіти)
- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (для наукових і науково-педагогічних працівників наукових установ)
- Порядок реалізації права на академічну мобільність (для всіх)
- Положення про навчання студентів та стажування (наукове стажування) аспірантів, ад'юнктів і докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном (для всіх)

ДОДАТКОВЕ

- Кодекс законів про працю України
- Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон
- Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів»
- Закон України «Про відпустки»

Термінологія

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ

можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Закон України «Про вищу освіту»

УКРАЇНСЬКИЙ УЧАСНИК АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

(далі - український учасник) - громадяни України, іноземці та особи без громадянства, особи, яким надано статус закордонного українця, особи, яких визнано біженцями, та особи, які потребують додаткового захисту, які здобувають фахову передвищу, вищу освіту певного освітнього, освітньо-наукового/освітньо-творчого рівня, науковий ступінь за денною (очною) формою здобуття освіти (з відривом від виробництва) або працюють за основним місцем роботи в певному українському закладі фахової передвищої, вищої освіти (науковій установі) і реалізують право на академічну мобільність у певному іноземному або українському закладі освіти (науковій установі) на умовах і в порядку, визначених цим Порядком.

Порядок реалізації права на академічну мобільність

Термінологія

ЦІЛЯМИ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ Є:

- інтеграція України в Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір;
- обмін передовими практиками та досвідом у сферах освіти і науки;
- модернізація системи освіти;
- цифровізація навчання та управління;
- підвищення якості освіти та ефективності наукових досліджень;
- підвищення конкурентоспроможності освітньо-наукової спільноти України;
- розвиток професійних навичок та особистісних якостей учасників академічної мобільності;
- поглиблення співробітництва з міжнародними партнерами у сферах освіти і науки;
- підтримка соціальних, економічних, культурних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами.

Порядок реалізації права на академічну мобільність

УКРАЇНСЬКИЙ УЧАСНИК АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

(далі - український учасник) - громадяни України, іноземці та особи без громадянства, особи, яким надано статус закордонного українця, особи, яких визнано біженцями, та особи, які потребують додаткового захисту, які здобувають фахову передвищу, вищу освіту певного освітнього, освітньо-наукового/освітньо-творчого рівня, науковий ступінь за денною (очною) формою здобуття освіти (з відривом від виробництва) або працюють за основним місцем роботи в певному українському закладі фахової передвищої, вищої освіти (науковій установі) і реалізують право на академічну мобільність у певному іноземному або українському закладі освіти (науковій установі) на умовах і в порядку, визначених цим Порядком.

Порядок реалізації права на академічну мобільність

Термінологія

МЕТОЮ НАВЧАННЯ ТА СТАЖУВАННЯ Є:

є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки студентів, аспірантів, ад'юнктів, докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників, проведення авторських досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми унікальними методами, набуття досвіду провадження науково-дослідної і викладацької діяльності, забезпечення інформаційного обміну та розширення наукових контактів.

Основними завданнями навчання та стажування є:

- 1) оволодіння знаннями у галузях науки, техніки та вищої освіти;
- 2) проведення фундаментальних та/або прикладних наукових досліджень;
- 3) набуття практичного досвіду з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю.

Положення про навчання студентів та стажування (наукове стажування) аспірантів, ад'юнктів і докторантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном

ТАКИМ ЧИНОМ ОСВІТНЄ ТА НАУКОВЕ СТАЖУВАННЯ Є РІЗНОВИДОМ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ, АЛЕ ЦІ ПОНЯТТЯ ОДНЕ ОДНОГО НЕ ЗАМІНЮЮТЬ. ВЛАСНЕ ТЕРМІН «АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ» ОЗНАЧАЄ МОЖЛИВІСТЬ ОСОБИ ПРОХОДИТИ НАВЧАННЯ ЧИ СТАЖУВАННЯ ТОЩО В ІНШІЙ КРАЇНІ, ПРОТЕ ФОРМА, В ЯКІЙ МОЖЕ ВІДБУВАТИСЬ ТАКА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ БУДЕ ЗАЛЕЖАТИ ВІД МЕТИ, ТРИВАЛОСТІ, ЗАВДАНЬ, ВНУТРІШНІХ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЗВО АБО НАУКОВОЇ УСТАНОВИ ТОЩО.

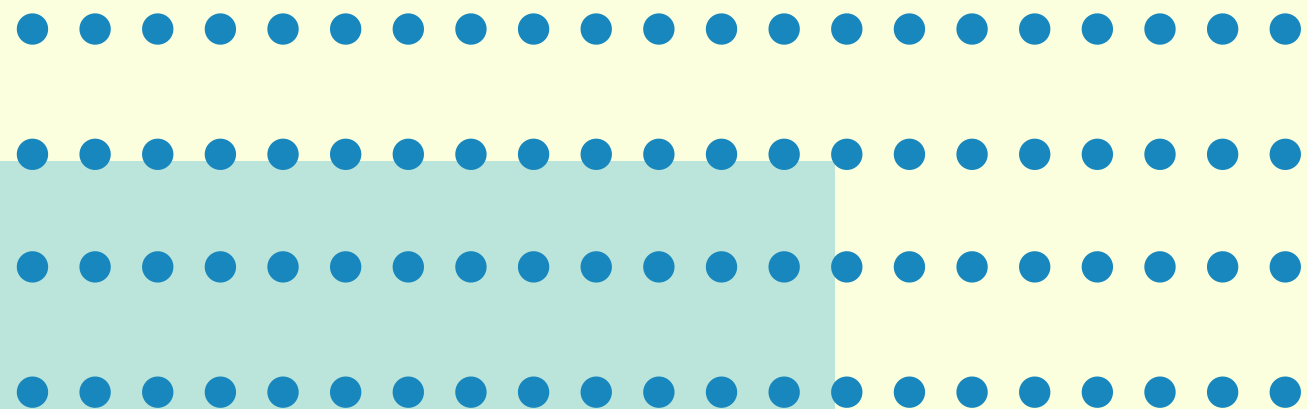
Тривалість

- тривалість участі у програмі (програмах) **академічної мобільності** для учасників академічної мобільності, які здобувають освітньо-науковий ступінь доктора філософії/доктора мистецтва, науковий ступінь доктора наук або є педагогічними, науково-педагогічними, науковими, іншими працівниками закладу освіти (наукової установи), не може перевищувати **двох років поспіль**.

Порядок реалізації права на академічну мобільність

- строк наукового стажування не може перевищувати **двох років**.

Закон України «Про науково-технічну діяльність»

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ НА ФОРМУЛЮВАННЯ «ПОСПІЛЬ», ЯКЕ ВИКОРИСТАНО В ПОРЯДКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА АКАДЕМІЧНУ МОБІЛЬНІСТЬ. ТОБТО ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ПРОДОВЖИТИ ПРИЙМАТИ УЧАСТЬ В АКАДЕМІЧНІЙ МОБІЛЬНОСТІ, ОСОБА ПОВИННА ДО ЗАКІНЧЕННЯ ДВОРІЧНОГО СТРОКУ ПЕРЕРВАТИ АКАДЕМІЧНУ МОБІЛЬНІСТЬ (ВІДПОВІДНО ДО ДОГОВОРУ ТОЩО), ХОЧА Б НА ОДИН ДЕНЬ ПОВЕРНУТИСЬ НА ОСНОВНЕ МІСЦЕ РОБОТИ АБО НАВЧАННЯ (ТАКЕ «ПОВЕРНЕННЯ» НЕ ОЗНАЧАЄ, ЩО ОСОБА МАЄ ФІЗИЧНО ПРИБУТИ ДО СВОГО ПОПЕРЕДНЬОГО МІСЦЯ НАВЧАННЯ АБО РОБОТИ, ГОЛОВНЕ ЩОБ БУЛО ВИДАНО НАКАЗ ПРО ЗАКІНЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ), А НА НАСТУПНИЙ ДЕНЬ МОЖЕ «ПРОДОВЖУВАТИ» АКАДЕМІЧНУ МОБІЛЬНІСТЬ («ПРОДОВЖУВАТИ» ВЗЯТО В ЛАПКИ, АДЖЕ ЦЕ БУДЕ НЕ ПРОДОВЖЕННЯ, А НОВА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ). ТОБТО ДОСТАТНЬО ПЕРЕРИВАННЯ ХОЧА Б НА ОДИН ДЕНЬ, ЩОБ МОЖНА БУЛО ПРОДОВЖУВАТИ ПЕРЕБУВАТИ В АКАДЕМІЧНІЙ МОБІЛЬНОСТІ.

Збереження місця навчання, роботи

Здобувачі

- Здобувачам вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Такі особи не відраховуються із складу здобувачів вищої освіти;
- Здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої (наукової) програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку. Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між закладами вищої освіти

Закон України «Про вищу освіту»

Збереження місця навчання, роботи

Наукові та науково-педагогічні працівники

- на період академічної мобільності українські учасники - педагогічні, науково-педагогічні, наукові та інші працівники зберігають на строк до: двох років - посаду за основним місцем роботи;

Порядок реалізації права на академічну мобільність

- під час наукового стажування за науковим (науково-педагогічним) працівником, аспірантом, ад'юнктом, докторантом зберігається його основне місце роботи чи навчання (підготовки).

Закон України «Про науково-технічну діяльність»;

- посади педагогічних і науково-педагогічних працівників, які підвищують кваліфікацію або проходять стажування з відривом від виробництва, на цей період можуть заміщуватися іншими особами без проведення конкурсу на умовах строкового трудового договору (контракту).

Закон України «Про вищу освіту»

Виплати стипендій, заробітних плат під час академічної мобільності

Здобувачі

- на період освітньої академічної мобільності українські учасники зберігають за собою місце навчання, право на призначення академічної та/або соціальної стипендії незалежно від наявності в партнерському договорі та/або договорі академічної мобільності положення щодо фінансової підтримки закладом-партнером у грошовій та/або безгрошовій формі та її обсягів; інше соціальне забезпечення відповідно до законодавства. Стипендіальне забезпечення під час та після завершення участі у програмі академічної мобільності здійснюється відповідно до законодавства;

Порядок реалізації права на академічну мобільність

Наукові та науково-педагогічні працівники

- на період академічної мобільності українські учасники - педагогічні, науково-педагогічні, наукові та інші працівники зберігають на строк до: шести місяців - оплату праці за основним місцем роботи в розмірі середньої заробітної плати відповідно до законодавства, якщо підтримка у грошовій формі протягом усього строку участі у програмі академічної мобільності у закладі-партнері не передбачена або передбачена в розмірі, що на дату укладення договору про академічну мобільність є меншою за розмір середнього прожиткового мінімуму в країні перебування.

Порядок реалізації права на академічну мобільність

Підстави академічної мобільності

- для реалізації права на академічну мобільність український та іноземний заклад освіти (наукова установа) або інший український заклад освіти (наукова установа) укладають у письмовій або електронній формі договір між закладами-партнерами про виконання програми академічної мобільності (далі - партнерський договір).

Порядок реалізації права на академічну мобільність

- Право на академічну мобільність також може бути реалізоване українськими учасниками освітнього процесу, а також працівниками закладу освіти (наукової установи) за власною ініціативою за умови позитивного рішення керівника закладу освіти (наукової установи), прийнятого на підставі подання та індивідуального запрошення від іноземного закладу освіти (наукової установи). Статус учасника академічної мобільності відповідно до цього Порядку така особа набуває з моменту прийняття рішення керівника закладу освіти (наукової установи). З цього моменту на таку особу поширюються всі права та обов'язки українського учасника, визначені цим Порядком, а на заклад освіти (наукову установу) постійного місця навчання (роботи) та заклад освіти (наукову установу), що надав запрошення, - всі права та обов'язки, визначені цим Порядком для закладів-партнерів, крім фінансування витрат українського учасника, що здійснюється відповідно до другого речення абзацу сьомого пункту 18 цього Порядку.

Порядок реалізації права на академічну мобільність

Юридичне оформлення академічної мобільності

1) НАКАЗ ПРО АКАДЕМІЧНУ МОБІЛЬНІСТЬ

Всі перераховані вище правила академічної мобільності застосовуються ВИКЛЮЧНО у випадку, якщо було укладено договір про реалізацію права на академічну мобільність між ЗВО (науковою установою), в якій навчається/працює особа та ЗВО (науковою установою), де особа буде проходити академічну (або це може бути індивідуальний договір працівника з ЗВО (науковою установою), де він буде проходити академічну мобільність і який він подає до свого ЗВО (наукової установи). На підставі цього договору керівництво видає наказ про академічну мобільність (назва наказу може відрізнятись, головне, щоб в наказі було правильно визначено підставу – договір. Відповідно, саме після видання такого наказу на особу поширюються правила, які визначені для академічної мобільності.

АЛЕ

Інколи пропозиція пройти академічну мобільність може надійти в іншій формі взагалі без договору. В такому випадку всі перераховані вище правила застосовувати не можна. Необхідно звернути увагу, що хоча в подальшому особа буде навчатися або працювати в іншому ЗВО (науковій установі) і візуально це буде схоже на академічну мобільність, проте без наказу про академічну мобільність таке навчання, стажування тощо МОБІЛЬНІСТЮ НЕ Є. А тому всі перераховані вище гарантії застосовуватися не будуть. Тобто хоча особа виконує ту саму роботу в тому самому обсязі, це ще не означає, що вона приймає участь в академічній мобільності, а тому вона не має права вимагати застосування до неї правил, які були зазначені вище. Поряд з цим ЗВО (наукова установа) може дозволити такого роду стажування або навчання (ще раз слід звернути увагу, що офіційно це не буде ні стажуванням, ні навчання) і в такому разі така «академічна мобільність» може бути оформлена як:

Юридичне оформлення академічної мобільності

2) ВІДРЯДЖЕННЯ

В такому випадку будуть застосовуватися норми Кодексу законів про працю та Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон. Право видавати в даному випадку наказ про відрядження залежить в першу чергу від бажання роботодавця. Строк одного відрядження визначається керівником, але не може перевищувати в межах України 30 календарних днів, за кордон - 60 календарних днів. Проте у разі направлення осіб до вищих навчальних закладів або наукових установ за кордоном з метою навчання або стажування строк навчання студентів та стажування (наукового стажування) аспірантів, ад'юнктів, докторантів, наукових (науково-педагогічних) працівників не може перевищувати двох років.

АБО

3) ВІДПУСТКА БЕЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Відповідно до ст. 26 Закону України «Про відпустки», за сімейними обставинами та з інших причин працівнику може надаватися відпустка без збереження заробітної плати на термін, обумовлений угодою між працівником та власником або уповноваженим ним органом, але не більше 30 календарних днів на рік. На час загрози поширення епідемії, пандемії, необхідності самоізоляції працівника у випадках, встановлених законодавством, та/або у разі виникнення загрози збройної агресії проти України, надзвичайної ситуації техногенного, природного чи іншого характеру роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження заробітної плати без обмеження строку. В такому випадку особі не виплачується її середньомісячна заробітна плата, проте за нею залишається її місце роботи.